

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«Харківський політехнічний інститут»

Методичні вказівки
для проведення практичних занять з дисципліни
“Економічний аналіз”

для студентів усіх форм навчання
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
освітня програма «Облік, аудит і оподаткування»

Затверджено
редакційно-видавничою
радою університету,
протокол № 1 від
19.02.2020 р.

Харків
НТУ «ХПІ»
2020

Методичні вказівки для проведення практичних занять з дисципліни «Економічний аналіз» для студентів усіх форм навчання спеціальності 071 «Облік і оподаткування», освітня програма «Облік, аудит і оподаткування» / уклад. Н. Ю. Єршова. – Харків: НТУ «ХПІ», 2020. – 32 с.

Укладач Н. Ю. Єршова

Рецензент С. А. Мехович

Кафедра економічного аналізу та обліку

ВСТУП

Аналітичне забезпечення у ринкових умовах господарювання постає головною умовою прийняття ефективних управлінських рішень економічними суб'єктами. Особливого значення набуває посилення ролі та значення аналітичних процедур, аналітичних засобів при обґрунтуванні висновків та рекомендацій щодо управління бізнесом.

Навчальна дисципліна «Економічний аналіз» належить до вибірових дисциплін спеціальності 071 «Облік і оподаткування», освітньої програми «Облік, аудит і оподаткування».

Предметом навчальної дисципліни є результати діяльності суб'єктів господарювання.

Метою навчальної дисципліни є отримання знань з оцінювання діяльності господарюючих суб'єктів та опанування методикою проведення аналізу за допомогою аналітичних процедур з урахуванням передового досвіду.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- 1) вивчення місця та ролі економічного аналізу в управлінні діяльністю підприємства;
- 2) набуття вмінь застосовувати відповідні методи та прийоми економічного аналізу:
 - ✓ доходів і витрат;
 - ✓ активів;
 - ✓ власного капіталу;
 - ✓ фінансових результатів діяльності підприємства;
 - ✓ інвестиційної та зовнішньоекономічної діяльності підприємства та ін.

У результаті вивчення дисципліни студент *повинен знати*: принципи та функції економічного аналізу; загальні та специфічні методи економічного аналізу; принципи побудови аналітичної роботи на підприємстві.

Після вивчення дисципліни студент *мусить вміти*: використовувати різні методи економічного аналізу для дослідження явищ і процесів на підприємстві, аналізувати й оцінювати доходи та витрати підприємства від різних видів діяльності, аналізувати та оцінювати стан активів та власного капіталу підприємства, обчислювати обсяги невикористаних резервів, визначати фінансовий стан підприємства.

I. ЗАГАЛЬНІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Вивчення дисципліни «Економічний аналіз» відбувається шляхом розкриття сутності тем на лекціях, закріплення теоретичного матеріалу на практичних заняттях та під час виконання розрахункового завдання.

Теоретична частина дисципліни виходить зі складу навчальної програми. На практичних заняттях теоретичні знання закріплюються в ході розв'язання різних задач. Більш повному засвоєнню матеріалу сприяє самостійна робота студентів з вивчення окремих розділів дисципліни та підготовка до практичних занять.

Метою даного видання є забезпечення студентів, що навчаються за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування», усіма основними навчально-методичними матеріалами, необхідними для практичної роботи над курсом «Економічний аналіз». У даному виданні наведено контрольні питання, завдання та вправи, розв'язання яких допоможе студентам досконально закріпити основні теми курсу.

Система контролю якості навчання студентів включає поточний та підсумковий контроль. Поточний контроль проводиться на практичних заняттях для виявлення рівня знань студентів за окремо взятий період часу. Підсумковий контроль здійснюється наприкінці семестру для остаточного визначення рівня знань студентів з викладеної дисципліни. Загальний обсяг годин на вивчення дисципліни та їх розподіл на аудиторні заняття і самостійну роботу студентів такі: 32 години лекцій, 32 години практичних завдань; загальний обсяг 120 / 4 кредитів / 2 модулі.

II. ПЕРЕЛІК ТЕМ ТА ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ

ТЕМА 1

ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Мета заняття: засвоєння фундаментальних понять економічного аналізу як науки й окремого напрямку аналітичної роботи на підприємстві.

Контрольні запитання до лекційного матеріалу

1. Дайте визначення економічного аналізу.
2. Назвіть основну мету та завдання економічного аналізу.
3. Сформулюйте основні принципи економічного аналізу.
4. Наведіть основні види економічного аналізу.
5. Які органи управління й організації економічного аналізу є на підприємствах?
6. Що таке організація аналітичної роботи?

Завдання для поточного контролю засвоєння знань

1. Що таке економічний аналіз як самостійна наука:

- 1) система методологічних, методичних та технічних прийомів, спрямованих на вивчення діяльності підприємства;
- 2) система узагальнюючих показників господарської діяльності в межах певного підприємства;
- 3) система методологічних, методичних і технічних прийомів, спрямованих на вивчення діяльності промислово-виробничого персоналу;
- 4) усі відповіді правильні.

2. Які логічні прийоми використовуються в процесі проведення економічного аналізу:

- 1) логічний аналіз процесів;
- 2) індукція та дедукція;
- 3) дедуктивний аналіз факторів;
- 4) факторний аналіз.

3. У чому полягає суть методу індукції:

- 1) у систематичному цілеспрямованому сприйнятті об'єкта;
- 2) у сукупності пізнавальних операцій, у результаті яких здійснюється рух від окремих положень до загальних;

3) у встановленні подібності та відмінності явищ і факторів впливу зовнішнього середовища;

4) у сукупності прийомів поділу предмету дослідження на складові та наступному їх дослідженні.

4. Що являє собою метод дедукції:

1) сукупність прийомів і закономірностей поєднання окремих частин предмета в єдине ціле;

2) відтворення явища в історичній теорії з відкиданням випадковостей;

3) використання загальних наукових положень про явище під час дослідження його конкретних виявів;

4) процес пізнання з використанням економічних моделей.

5. Що є завданням економічного аналізу?: 1) системний аналіз показників виробничих потужностей та ефективності їх використання;

2) комплексне системне вивчення діяльності підприємства з метою виявлення резервів виробництва та їх використання;

3) дослідження виробничо-господарської діяльності в межах підприємства для злагодженого управління підприємством і прийняття управлінських рішень;

4) усі відповіді правильні.

Задача 1.1

Наведені показники діяльності підприємства «Альфа» за 2018–2019 рр.:

Показник	2018 р.	2019 р.
Середньооблікова кількість робітників, осіб	100	120
Середньорічний виробіток продукції одним робітником, тис. грн	4	5
Кількість відпрацьованих днів одним робітником за рік, дн.	200	208,3
Середня тривалість робочого дня, год.	8	7,5

1. Розрахувати показники виробітку продукції: середньоденний і середньогодинний на одного робітника та обсяг випуску товарної продукції.

2. Порівняти подані й розраховані показники діяльності підприємства з попереднім періодом. Результати оформити у вигляді таблиці. Зробити висновки.

Рекомендована література: основна [1–5].

ТЕМА 2

ІНФОРМАЦІЙНА БАЗА ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

Мета заняття: засвоєння щодо інформаційної бази економічного аналізу набуття навичок побудови системи показників в економічному аналізі.

Контрольні запитання до лекційного матеріалу

1. Дайте визначення поняття «інформація».
2. Назвіть основні інформаційні джерела для проведення економічного аналізу на підприємстві.
3. Сформулюйте основні вимоги до інформаційної бази економічного аналізу.

Завдання для поточного контролю засвоєння знань

Задача 2.1

Наведені показники діяльності підприємства «Бета» за 2018–2019 рр.:

Показники	2018 р.	2019 р.
1. Матеріальні витрати, тис. грн	2274	2385
2. Товарна продукція, тис. грн	3300	3500

1. Розрахувати показники ефективності використання матеріальних ресурсів.
2. Порівняти подані й розраховані показники діяльності підприємства з попереднім періодом. Результати оформити у вигляді таблиці. Зробити висновки.

Задача 2.2

Наведені показники діяльності підприємства «Гама» за 2018–2019 рр., тис. грн:

Показники	2018 р.	2019 р.
1. Обсяг продукції	3 300	3 500
2. Виріток одного працюючого	4,63	6,04
3. Середньорічна вартість основних фондів	1500	1804
4. Матеріальні витрати	2276	2381
5. Середньорічна вартість оборотних фондів	2391	2612

1. Розрахувати показники ефективності використання матеріальних ресурсів, основних фондів, коефіцієнт оборотності оборотних коштів, рентабельність активів.
2. Порівняти подані й розраховані показники діяльності підприємства з попереднім часом. Результати оформити у вигляді таблиці. Зробити висновки.

Задача 2.3

Наведені показники діяльності підприємства «Омега» за 2018–2019 рр., тис. грн:

Елементи витрат	2018 р.	2019 р.
1. Матеріальні витрати	2274	2385
2. Витрати на оплату праці	649	631
3. Відрахування на соціальні заходи	131	115
4. Амортизація основних фондів	195	376

1. Розрахувати загальні витрати.

2. Порівняти наведені й розраховані показники діяльності підприємства з попереднім періодом. Провести аналіз структури витрат за економічними елементами. Результати оформити у вигляді таблиці. Зробити висновки.

Рекомендована література: основна [1–5]; допоміжна [15, 20–22].

ТЕМА 3

КЛАСИФІКАЦІЯ МЕТОДІВ ТА ПРИЙОМІВ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

Мета заняття: опанування методів та прийомів економічного аналізу.

Контрольні запитання до лекційного матеріалу

1. Які методи є традиційними для економічної статистики?
2. У чому полягає суть деталізації?
3. Для чого використовують метод порівняння?
4. У чому полягає призначення середніх величин? Назвіть їх види.

Типове практичне завдання 3.1

Загальні витрати на виробництво продукції підприємства й собівартість одиниці продукції «А» на трьох підприємствах характеризуються такими даними:

Номер підприємства	Витрати виробництва, тис. грн	Собівартість одиниці продукції, грн
1	200	20
2	460	23
3	110	22

Визначити середню собівартість одиниці продукції «А» для трьох підприємств разом.

Розв'язання завдання

Головною умовою вибору форми середньої є економічний зміст показника собівартості продукції (логічна формула) та вихідні дані:

$$\text{середня собівартість одиниці продукції} = \frac{\text{витрати на випуск продукції}}{\text{кількість виготовленої продукції}}.$$

За умовою завдання відомі дані про витрати на весь випуск продукції й собівартість одиниці, а показники кількості виготовленої продукції відсутні. У такому випадку для розрахунків середнього значення собівартості слід використовувати формулу середньої гармонічної:

$$\hat{\chi} = \frac{\sum \omega}{\sum \frac{\omega}{\chi}} = \frac{200 + 460 + 110}{\frac{200}{20} + \frac{460}{23} + \frac{110}{22}} = \frac{770}{35} = 22 \text{ грн}$$

Завдання для поточного контролю засвоєння знань

Задача 3.2

Наведені дані щодо темпів росту цін на сировину протягом чотирьох кварталів:

Квартал	x_i	1	2	3	4
Темп росту	f_i	1,05	1,09	2,01	1,56

Знайти квартальний темп росту цін у середньому за рік за даними чотирьох кварталів.

Задача 3.3

Наведені дані про собівартість і випуск продукції у звітному періоді для шістьох підприємств, які виготовляють однотипну продукцію:

Показник	Підприємства					
	1	2	3	4	5	6
Собівартість одиниці продукції, грн	38	40	42	44	46	48
Обсяг випуску продукції, шт.	800	1200	1000	700	400	200

Визначити середню собівартість одиниці продукції для всієї сукупності підприємств і середню прогресивну собівартість.

Задача 3.4

Наведені дані про розподіл робітників цеху підприємства «А» за розміром заробітної плати за останній місяць:

Місячна заробітна плата, грн	Кількість робітників
3300	2
3330	4
2360	8
2390	20
4420	16

Визначити середню заробітну плату робітника цеху.

Рекомендована література: основна [1–5]; допоміжна 15, 16].

ТЕМА 4

СПОСОБИ ВИЗНАЧЕННЯ ВПЛИВУ ФАКТОРІВ НА РЕЗУЛЬТАТИВНИЙ ПОКАЗНИК В МУЛЬТИПЛІКАТИВНИХ МОДЕЛЯХ

Мета заняття: засвоєння різних методів факторного аналізу та опанування методики їх застосування для мультиплікативних моделей.

Контрольні запитання до лекційного матеріалу

1. Назвіть види факторних моделей та підходи до їх побудови.
2. У чому суть, переваги та недоліки методу ланцюгових підстановок?
3. У чому суть, переваги та недоліки методу абсолютних різниць?
4. Які методи можна використовувати для проведення факторного аналізу на мультиплікативних моделях?

Типове практичне завдання 4.1

Наведено дані про чисельність працівників, виробіток одного працівника за зміну, кількість змін на підприємстві «А» протягом двох місяців:

Місяці	Чисельність працівників, осіб	Виробіток у зміну, шт.	Кількість змін
1	24	1500	144
2	25	1505	146

1. Визначити вплив чисельності персоналу, кількості відпрацьованих змін і вироблення у зміну одного працівника на зміну обсягу випуску продукції методом ланцюгових підстановок і абсолютних різниць.

2. Визначити питому вагу впливу факторів на показник обсягу виготовленої продукції. За результатами аналізу зробити висновок.

Розв'язання завдання

1. а) Будуємо та заповнюємо аналітичну таблицю:

Показники	Базисний період (план)	Звітний період (факт)	Абсол. відхилення	Темп росту, %	Темп приросту, %
Чисельність працівників, осіб	24	25	+1	104,2	4,2
Вироблення в зміну, шт.	1500	1505	+2	101,4	1,4
Кількість змін, зм.	144	146	+5	100,3	0,3
Обсяг випуску продукції, тис. шт.	5184	5493,25	+309,25	106,0	6

б) Формуємо факторну модель:

$$ВП = Ч \times c \times B,$$

де ВП – обсяг випуску продукції, тис. шт.; Ч – чисельність працівників, осіб; с – кількість змін, зм.

в) Розраховуємо загальну зміну випуску продукції порівняно з попереднім місяцем:

$$\Sigma \Delta ВП = Ч_1 \times c_1 \times B_1 - Ч_0 \times c_0 \times B_0;$$

$$\Sigma \Delta ВП = 25 \times 146 \times 1505 - 24 \times 144 \times 1500 = 309,25 \text{ тис. шт.}$$

г) Розраховуємо вплив факторів на зміну обсягу випуску продукції порівняно з плановим (базовим) періодом з використанням методу ланцюгових підстановок:

♦ за рахунок збільшення чисельності працівників:

$$\Delta ВП(Ч) = Ч_1 \times c_0 \times B_0 - Ч_0 \times c_0 \times B_0;$$

$$\Delta ВП(Ч) = 25 \times 144 \times 1500 - 24 \times 144 \times 1500 = 216 \text{ тис. шт.};$$

♦ за рахунок збільшення числа змін:

$$\Delta ВП(c) = Ч_1 \times c_1 \times B_0 - Ч_1 \times c_0 \times B_0;$$

$$\Delta ВП(c) = 25 \times 146 \times 1500 - 25 \times 144 \times 1500 = 75 \text{ тис. шт.};$$

♦ за рахунок підвищення виробітку:

$$\Delta ВП(B) = Ч_1 \times c_1 \times B_1 - Ч_1 \times c_1 \times B_0;$$

$$\Delta ВП(B) = 25 \times 146 \times 1505 - 25 \times 146 \times 1500 = 18,25 \text{ тис. шт.};$$

Загальна зміна обсягу випуску продукції порівняно з плановим (базовим) періодом:

$$\Sigma \Delta ВП = \Delta ВП(Ч) + \Delta ВП(c) + \Delta ВП(B) = 216 + 75 + 18,25 = 309,25 \text{ тис. шт.}$$

д) Розраховуємо вплив факторів на зміну обсягу випуску продукції порівняно з плановим (базовим) періодом з використанням методу абсолютних різниць:

♦ за рахунок зростання чисельності працівників:

$$\Delta \text{ВП}(\text{Ч}) = \Delta \text{Ч} \times c_0 \times B_0 = 1 \times 144 \times 1500 = 216 \text{ тис. шт.};$$

♦ за рахунок підвищення числа змін:

$$\Delta \text{ВП}(\text{с}) = \text{Ч}_1 \times \Delta \text{с} \times B_0 = 25 \times 2 \times 1500 = 75 \text{ тис. шт.};$$

♦ за рахунок збільшення вироблення:

$$\Delta \text{ВП}(\text{В}) = \text{Ч}_1 \times c_1 \times \Delta \text{В} = 25 \times 146 \times 5 = 18,25 \text{ тис. шт.}$$

Загальна зміна обсягу випуску продукції порівняно з плановим (базовим) періодом:

$$\Sigma \Delta \text{ВП} = \Delta \text{ВП}(\text{Ч}) + \Delta \text{ВП}(\text{с}) + \Delta \text{ВП}(\text{В}) = 216 + 75 + 18,25 = 309,25 \text{ т ти шт.}$$

2. Питома вага впливу факторів (Y_i) на загальну зміну обсягу випуску продукції (ВП) така:

$$Y_i = \frac{\Delta \text{ВП}_i}{\Delta \text{ВП}} \times 100 \%; \quad \sum_{i=1}^n Y_i = 100 \%.$$

Висновок. Загальна зміна обсягу випуску продукції в порівнянні з попереднім періодом становить 309,25 тис. грн, або 106 %. Таке зростання відбулося завдяки впливу всіх розглянутих факторів. Так, збільшення чисельності працівників на 1 особу привело до зростання обсягу випуску продукції на 216 тис. шт. Підвищення виробітку в зміну на 1 особу на 2 шт. дало зростання обсягу випуску продукції на 75 тис. шт. Збільшення кількості змін на 5 привело до підвищення випуску продукції на 18,256 тис. шт.

Завдання для поточного контролю засвоєння знань

Задача 4.1

Наведено дані про чисельність працівників, виробіток одного працівника за зміну, кількість змін на підприємстві «А» протягом січня за планом та фактично:

Показник	План	Факт
Обсяг випуску продукції, тис. грн	25779,7	26318,1
Чисельність робітників, осіб	2710	2650
Загальна кількість відпрацьованих усіма робітниками людино-днів, тис.	631,7	613,5
Загальна кількість відпрацьованих усіма робітниками людино-годин, тис.	4864,1	4785,3

1. Визначити вплив чисельності персоналу, кількості відпрацьованих змін і виробітку за зміну одного робітника на динаміку обсягу випуску продукції методом ланцюгових підстановок та абсолютних різниць.

2. Визначити питому вагу впливу факторів на показник обсягу виготовленої продукції.

3. За результатами розрахунків зробити висновок.

Рекомендована література: основна [6–10]; допоміжна [16–20].

ТЕМА 5

СПОСОБИ ВИЗНАЧЕННЯ ВПЛИВУ ФАКТОРІВ НА РЕЗУЛЬТАТИВНИЙ ПОКАЗНИК ДЛЯ АДИТИВНИХ, КРАТНИХ ТА КОМБІНОВАНИХ МОДЕЛЕЙ

Мета заняття: засвоєння різних методів факторного аналізу та опанування методики їх застосування для адитивних, кратних та комбінованих моделей.

Контрольні запитання до лекційного матеріалу

1. Які існують підходи до побудови різних видів комбінованих моделей?
2. Назвіть методи ДФА, які використовуються для вирішення адитивних, кратних та комбінованих моделей.

Завдання для поточного контролю засвоєння знань

Задача 5.1

Наведено вихідні дані про чисельність персоналу та рівень заробітної плати на підприємстві «А» протягом двох років (періодів):

Показник	2018 р.	2019 р.
Середня чисельність персоналу, осіб	52	54
Основна заробітна плата, тис. грн	1,052	1,068
Доплати, тис. грн	0,125	0,134
Додаткова заробітна плата, тис. грн	0,516	0,418

1. Визначити вплив чисельності персоналу й середньої заробітної плати, що складається з основної заробітної плати, доплат і додаткової заробітної плати, на фонд заробітної плати відповідними способами.

2. Визначити питому ваги впливу факторів на обсяги фонду оплати праці. Зробити висновки.

Задача 5.2

Наведено вихідні дані про виготовлення продукції на підприємстві «А» протягом 2019 р.:

Показник	План 2019 р.	Фактично 2019 р.
Обсяг випуску продукції, тис. шт.	1000	1800
Ціна одиниці виробу, грн	20,5	19,8
Собівартість одиниці виробу, грн	16,4	17

1 Визначити вплив факторів на зміну валового прибутку від реалізації продукції.

2. Визначити питому вагу впливу факторів на прибуток від реалізації продукції.

3. За результатами розрахунків зробити висновок.

Задача 5.3

Подано вихідні дані про склад собівартості промислової продукції «А» підприємства «Ритм» протягом 2014 р., грн:

Показник	План 2019 р.	Фактично 2019 р.
Сировина й матеріали	160	157
Зарплата основних виробничих робітників	108	114
Поворотні відходи	3	5
Відрахування до Фонду соціального страхування	35	39
Загальновиробничі видатки	175	157

1. Визначити вплив факторів на значення собівартості промислової продукції «А» підприємства.

2. Визначити питому вагу впливу факторів на значення собівартості промислової продукції «А». За результатами розрахунків зробити висновок.

Рекомендована література: основна [6–10]; допоміжна [16–20].

ТЕМА 6

АНАЛІЗ ДОХОДІВ ПІДПРИЄМСТВА

Мета заняття: засвоєння різних методів аналізу доходів від реалізації продукції та витрат на її виготовлення.

Контрольні запитання до лекційного матеріалу

1. Назвіть джерела інформації для аналізу доходів від операційної діяльності підприємства?

2. Які методи аналізу використовують для аналізу доходів від реалізації продукції ?

3. Які є резерви росту доходів від реалізації продукції?

Типове практичне завдання 6.1

Наведено дані щодо підприємства «А» відносно випуску та реалізації продукції протягом 2019 року, тис. грн:

Показники в планових оптових цінах підприємства	План .2019 р.	Фактично 2019 р.
1. Залишок готової продукції на початок року	190	170
2. Випуск товарної продукції	3300	3500
3. Залишок готової продукції на кінець року	180	200

Провести аналіз факторів, які впливають на зміну обсягу реалізації продукції підприємства за 2019 рік. Зробити висновки.

Розв'язання завдання

1. а) Будуємо аналітичну таблицю для аналізу, розраховуємо баланс товарної продукції, який одночасно є моделлю для факторного аналізу:

$$РП = ТП + (O_{\text{н}}^{\Gamma\Pi} - O_{\text{к}}^{\Gamma\Pi}),$$

де РП – обсяг реалізованої продукції за звітний період, тис. грн; $O_{\text{н}}^{\Gamma\Pi}$, $O_{\text{к}}^{\Gamma\Pi}$ – залишки готової продукції на складах на початок і кінець періоду, тис. грн; ТП – обсяг виробництва товарної продукції, тис. грн;

$$РП_{\text{пл}} = 3300 + (190 - 180) = 3310 \text{ тис. грн};$$

$$РП_{\text{ф}} = 3500 + (170 - 200) = 3470 \text{ тис. грн}.$$

Визначаємо абсолютний приріст обсягу реалізованої продукції:

$$\Delta РП = РП_{\text{ф}} - РП_{\text{пл}} = [ТП_{\text{ф}} + (O_{\text{н}} - O_{\text{к}})_{\text{ф}}] - [ТП_{\text{пл}} + (O_{\text{н}} - O_{\text{к}})_{\text{пл}}],$$

де $(O_{\text{н}} - O_{\text{к}})_{\text{ф,пл}}$ – зміна залишків нереалізованої товарної продукції відповідно за звітом та планом, тис. грн

Після підстановки маємо:

$$\Delta РП = 3470 - 3310 = 160 \text{ тис. грн}$$

Отримані результати зведемо в таблицю, тис. грн:

Показники в планових оптових цінах підприємства	План 2019 р.	Фактично 2019 р.	Відхилення, (+, -)
1. Залишок готової продукції на початок року	190	170	-203
2. Випуск товарної продукції	3300	3500	+200
3. Залишок готової продукції на кінець року	180	200	+20
4. Реалізація продукції за рік	3310	3470	+160

б) Розраховуємо фактори зміни обсягу реалізації за допомогою методу ланцюгових підстановок, або балансового методу. При цьому враховуємо, що фактори зміни залишку готової продукції на кінець року та продукції, відвантаженої на кінець року, чинять вплив, протилежний за знаком зміни цих показників:

♦ зміна обсягу реалізованої продукції за рахунок зміни величини залишків нереалізованої продукції:

$$\Delta РП_{\text{ТП}} = ТП_{\text{ф}} - ТП_{\text{пл}} ;$$

Після підстановки маємо:

$$\Delta РП_{\text{ТП}} = 3500 - 3300 = 200 \text{ тис. грн};$$

♦ зміна обсягу реалізованої продукції за рахунок зміни залишків нереалізованої продукції:

$$\Delta РП_{\text{О}} = (O_{\text{н}} - O_{\text{к}})_{\text{ф}} - (O_{\text{н}} - O_{\text{к}})_{\text{пл}} ;$$

Після підстановки маємо:

$$\Delta \text{РП}_O = (170 - 200) - (190 - 180) = -40 \text{ тис. грн};$$

♦ загальна зміна обсягу реалізованої продукції становить:

$$\Delta \text{РП} = \Delta \text{РП}_{\text{ТП}} + \Delta \text{РП}_O ;$$

Після підстановки маємо:

$$\Delta \text{РП} = 200 - 40 = 160 \text{ тис. грн.}$$

Висновок. Негативний вплив на зміну обсягу реалізації продукції виявили збільшення залишків готової продукції на складах підприємства на кінець періоду.

Завдання для поточного контролю засвоєння знань

Задача 6.1

Наведено дані щодо підприємства «А» з випуску та реалізації продукції протягом 2019 р., тис. грн:

Показники в планових оптових цінах підприємства	План 2019 р.	Фактично 2019 р.
1. Залишок готової продукції на початок року	180	160
2. Випуск товарної продукції	3200	3300
3. Залишок готової продукції на кінець року	190	210
4. Залишок товарів, відвантажених покупцями:		
4.1. на початок року	2908	3031
4.2. на кінець року	1500	2267

1. Провести аналіз факторів зміни обсягу реалізації продукції. Зробити висновки.

Задача 6.2

У таблиці розміщено дані для аналізу собівартості на 1 грн товарної продукції по підприємству «А» за 2019 р.:

Вид продукції	Кількість Q, шт.		Ціна Ц, грн		Собівартість С, грн	
	план	факт	план	факт	план	факт
А	6000	6652	193	270	149	244
Б	4000	4155	545	590	483	549
В	7000	4999	178	293	115	232

Проаналізувати вплив факторів на рівень витрат на 1 грн товарної продукції по підприємству. Зробити висновки.

Рекомендована література: основна [1–5]; допоміжна [16–18, 20–22].

ТЕМА 7

АНАЛІЗ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА

Мета заняття: засвоєння різних методів аналізу витрат підприємства.

Контрольні запитання до лекційного матеріалу

1. Назвіть джерела інформації для аналізу доходів від операційної діяльності підприємства?
2. Які методи аналізу використовують для аналізу доходів від реалізації продукції?
3. Які є резерви росту доходів від реалізації продукції?

Завдання для поточного контролю засвоєння знань

Задача 7.1

У таблиці розміщено дані для аналізу собівартості на 1 грн товарної продукції по підприємству «А» за 2019 р.:

Показники	План 2019 р.	Фактично 2019 р.
Товарна продукція в оптових цінах, тис. грн	2500	2800
Собівартість товарної продукції, тис. грн	2151,6	2300,241

Проаналізувати вплив факторів на рівень витрат на 1 грн товарної продукції по підприємству. Зробити висновки.

Задача 7.2

У таблиці наведено дані для аналізу собівартості виробу «В» підприємства ЗАТ «Трансмаш» за грудень:

Показники	За планом	Фактично
1. Обсяг виробництва виробу, шт.	65	51
2. Сума постійних витрат, грн	3892	4440
3. Сума змінних витрат на один виріб, грн	133	134

1. Розрахувати собівартість виробу «В» за грудень.
2. Провести факторний аналіз собівартості виробу «В». Побудувати аналітичну таблицю. Розрахувати питому вагу впливу факторів на зміну загального показника. Зробити висновки.

Рекомендована література: основна [1–5]; допоміжна [16–18, 20–22].

ТЕМА 8

АНАЛІЗ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

Мета заняття: засвоєння прийомів та способів аналізу активів підприємства.

Контрольні запитання до лекційного матеріалу

1. Як здійснюється аналіз зміни в складі активів? Що є джерелом інформації для такого аналізу?
2. Як аналізується структура основних та оборотних активів?
3. Сформулюйте причини змін основних й оборотних активів і відзначте їх вплив на фінансове благополуччя підприємства.

Типове практичне завдання 8.1

У таблиці розміщено дані для проведення аналізу основних фондів підприємства «Фрегат» за 2018–2019 рр., тис. грн:

Найменування основних фондів	На 31.12.2018 р.	На 31.12.2019 р.
Основні засоби	1500	1800
у тому числі:		
1) будинки, споруди та передавальні пристрої	700	950
2) машини та обладнання	180	400
3) транспортні засоби	150	160
4) інструменти, прилади (меблі), інвентар	70	40
5) інші основні засоби	400	250

Провести аналіз динаміки та структури основних фондів. Результати подати у вигляді аналітичної таблиці. Зробити висновки за результатами.

Розв'язання завдання

1. Розраховуємо показники динаміки та структури основних засобів. Результати оформлюємо у вигляді таблиці:

Найменування основних фондів	На 31.12. 2018р.		На 31.12. 2019р.		Зміни		Темп росту, %
	абс.	питома вага, %	абс.	питома вага, %	абсолют. відх.	питомої ваги, %	
1	2	3	4	5	6	+	8
Основні фонди	1500	100	1800	100	300	–	120,00
у тому числі:							
1) будинки, споруди та передавальні пристрої	700	46,67	950	52,78	250	6,11	135,71

Продовження

1	2	3	4	5	6	7	8
2) машини та обладнання	180	12,00	400	22,22	220	10,22	222,22
3) транспортні засоби	150	10,00	160	8,89	10	-1,11	106,67
4) інструменти, прилади (меблі), інвентар	70	4,67	40	2,22	-30	-2,44	57,14
5) інші основні засоби	400	26,67	250	13,89	-150	-12,78	62,50

Висновок. Основні фонди підприємства «Фрегат» на 31.12.2019 р. порівняно з показниками на 31.12.2018 р. зросли на 300 тис. грн, або на 20 %. На 31.12.2018 р. у структурі фондів превалювали будинки, споруди та передавальні пристрої, які займали 46,67 %. Найнижчу питому вагу в їх складі займали інструменти, прилади (меблі), інвентар – 4,67 %. На 31.12.2019 р. суттєвих змін у структурі фондів не відбулося. Найбільшу питому вагу мають будинки, споруди та передавальні пристрої – 52,78 %, що на 6,11 % більше порівняно з базою; найнижчу – інструменти, прилади, інвентар – 2,22 %, що на 2,44 % менше порівняно з базою.

Завдання для поточного контролю засвоєння знань

Задача 8.1

У таблиці подано дані для проведення аналізу основних фондів підприємства «Фрегат» за 2018–2019 рр., тис. грн:

Показники	На 31.12.2018 р.	На 31.12.2019 р.
Основні засоби, усього, тис. грн		
у тому числі:		
1) будинки, споруди та передавальні пристрої	520	700
2) машини та обладнання	604,5	180
3) транспортні засоби	16,9	150
4) інструменти, прилади (меблі), інвентар	11,05	70
5) інші основні засоби	147,55	400

Провести аналіз динаміки та структури основних засобів. Результати подати у вигляді аналітичної таблиці. Зробити висновки за результатами.

Задача 8.2

У таблиці наведено дані для проведення аналізу активів підприємства «Фрегат» за 2018 р, тис. грн:

Активи підприємства	На початок 2019 р.	На кінець 2019 р.
1. Усього активів	5668	6578
1.1. Основні засоби	1500	1800
1.2. Нематеріальні активи	228	108
1.3. Оборотні активи	3940	4670
1.3.1. Матеріальні оборотні активи	2618	2290
1.3.2. Дебіторська заборгованість і інші активи	730	1070
1.3.3. Грошові кошти і поточні фінансові інвестиції	470	860

Провести аналіз динаміки та структури активів підприємства. Результати подати у вигляді аналітичної таблиці. Зробити висновки за результатами.

Рекомендована література: основна [1–5]; допоміжна [16–18, 20–22].

ТЕМА 9

АНАЛІЗ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Мета заняття: опанувати прийоми та способи аналізу капіталу підприємства.

Контрольні запитання до лекційного матеріалу

1. У чому полягають значення й основні завдання аналізу рентабельності капіталу підприємства?
2. Як розраховується вплив факторів на рентабельність сукупного капіталу?
3. Який порядок розрахунку впливу факторів на рентабельність власного капіталу?

Типове практичне завдання 9.1

У таблиці містяться дані для проведення аналізу рентабельності сукупного капіталу ВАТ «Азовмаш» за 2019 р., тис. грн:

Показник	План	Факт
Виторг від реалізації продукції	3192	3359
Прибуток від звичайної діяльності	325	410
Середньорічна вартість основних фондів	1680	1750
Середньорічна вартість матеріальних оборотних активів	1500	1400

1. Розрахувати рентабельність продажів, коефіцієнт фондомісткості, коефіцієнт закріплення матеріальних оборотних активів. Виконати порівняльний аналіз показників. Результати подати у вигляді аналітичної таблиці.

2. Провести аналіз впливу факторів на рентабельність сукупного капіталу. Зробити висновки.

Розв'язання завдання

1. Розраховуємо показники та їх динаміку. Результати оформлюємо у таблицю:

№ п/п	Показник	План	Факт	Абсолют. відх.	Темп росту, %
1	Виторг від реалізації продукції, тис. грн	3192	3359	167	105,23
2	Прибуток від звичайної діяльності, тис. грн	325	410	85	126,15
3	Середньорічна вартість основних фондів, тис. грн	1680	1750	70	104,17
4	Середньорічна вартість матеріальних оборотних активів, тис. грн	1500	1400	-100	93,33
5	Рентабельність продажів, р.2 / р.1	0,1018	0,1221	0,0202	119,88
6	Коефіцієнт фондомісткості реалізованої продукції, р.3 / р.1	0,5263	0,5210	-0,0053	98,99
7	Коефіцієнт закріплення матеріальних оборотних активів, р.4 / р.1	0,4699	0,4168	-0,0531	88,69

2. Показник рентабельності сукупних активів підприємства R_{CA} обчислюємо за формулою, яка є моделлю для факторного аналізу:

$$R_{CA} = \frac{\text{ЧП}}{\text{ОФ} + \text{ОБ}_A} \times 100\% = \frac{\frac{\text{ЧП}}{\text{ВР}}}{\frac{\text{ОФ}}{\text{ВР}} + \frac{\text{ОБ}_A}{\text{ВР}}} \times 100\% = \frac{a}{b + v},$$

де ЧП – загальна величина прибутку (або чистий прибуток), тис. грн; ОФ – середня вартість основних виробничих фондів або загальна величина іммобілізованих активів, тис. грн; ОБ_A – середньорічна вартість матеріальних оборотних активів, тис. грн; ВР – виторг від реалізації продукції, тис. грн.

Для спрощення й скорочення розрахунків позначимо фактори, що впливають на рентабельність сукупних активів:

♦ прибуток на 1 грн. реалізованої продукції: $a = \frac{\text{ЧП}}{\text{ВР}}$;

♦ фондомісткість реалізованої продукції: $b = \frac{\text{ОФ}}{\text{ВР}}$;

♦ коефіцієнт закріплення матеріальних оборотних активів: $v = \frac{\text{ОБ}_A}{\text{ВР}}$.

Вплив зазначених факторів на приріст (зниження) рентабельності сукупного капіталу підприємства R_{CA} визначається за допомогою методу ланцюгових підстановок. Розрахунки зручно виконати в табличній формі (див. нижче).

Фактори	Формула розрахунку факторів	Формула для розрахунку впливу факторів на приріст рентабельності, ΔR , частки	Результат впливу фактора, %
Рентабельність продажів	$a = \frac{\text{ЧП}}{\text{ВР}}$	$\Delta R_1 = \frac{a_0}{b_{\text{пл}} + v_{\text{пл}}} - \frac{a_{\text{пл}}}{b_{\text{пл}} + v_{\text{пл}}}$	2,03
Фондомісткість продукції	$b = \frac{\text{ОФ}}{\text{ВР}}$	$\Delta R_2 = \frac{a_0}{b_0 + v_{\text{пл}}} - \frac{a_0}{b_{\text{пл}} + v_{\text{пл}}}$	0,066
Коефіцієнт закріплення матеріальних оборотних активів	$b = \frac{\text{ОФ}}{\text{ВР}}$	$\Delta R_3 = \frac{a_0}{b_0 + v_0} - \frac{a_0}{b_0 + v_{\text{пл}}}$	0,70
Сумарний вплив усіх факторів	$\Delta R = \Delta R_1 + \Delta R_2 + \Delta R_3$		2,80

Завдання для поточного контролю засвоєння знань

Задача 9.1

У таблиці нижче розміщено дані для проведення аналізу рентабельності сукупного капіталу ВАТ «Азовмаш» за 2019 р., тис. грн:

Показник	План	Факт
Виторг від реалізації продукції	3192	3359
Прибуток від звичайної діяльності	325	410
Середньорічна вартість основних фондів	1680	1750
Середньорічна вартість матеріальних оборотних активів	1500	1400

1. Розрахувати рентабельність продажів, коефіцієнт фондомісткості, коефіцієнт закріплення матеріальних оборотних активів. Виконати порівняльний аналіз показників. Результати оформити у вигляді аналітичної таблиці.

2. Провести аналіз впливу факторів на рентабельність сукупного капіталу. Зробити висновки.

Задача 9.2

У таблиці наведено дані для проведення аналізу рентабельності власного капіталу ВАТ «Азовмаш» за 2019 р., тис. грн:

Показник	План	Факт
Чистий прибуток	375	410
Виручка від реалізації продукції	3192	3359
Загальна вартість засобів підприємства	48360	51892
Вартість власного капіталу	45762	46157

1. Розрахувати рентабельність власного капіталу. Виконати порівняльний аналіз показників. Результати оформити у вигляді аналітичної таблиці.

2. Провести аналіз впливу факторів на рентабельність власного капіталу на основі моделі «DuPont». Зробити висновки.

Рекомендована література: основна [1–5]; допоміжна [16–18, 20–22].

ТЕМА 10

АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Мета заняття: опанувати методику аналізу динаміки, структури та факторів, які впливають на формування фінансових результатів діяльності підприємства

Контрольні запитання до лекційного матеріалу

1. Дайте визначення фінансових результатів та їх класифікацію.
2. Сформулюйте завдання аналізу фінансових результатів діяльності підприємства.
3. Що є джерелами інформації аналізу фінансових результатів діяльності підприємства?
4. Які методи можна використати для аналізу фінансових результатів діяльності підприємства?

Типове практичне завдання 10.1

У таблиці нижче подано Звіт про фінансові результати ТОВ «Проммаш» за 2018–2019 рр., тис. грн:

Показники	2018 р.	2019 р.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2427,2	2162,4
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	1927,6	1788,5
Валовий: прибуток/збиток	?	?
Інші операційні доходи	547	461,4
Адміністративні витрати	627,9	489,8
Витрати на збут	104	45
Інші операційні витрати	205,7	157,4
Фінансові результати від операційної діяльності: прибуток/збиток	?	?
Інші доходи	8,4	13,8
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток/збиток	?	?
Витрати (дохід) з податку на прибуток	20,7	24,72
Чистий фінансовий результат: прибуток/збиток	?	?

Розрахувати: чистий дохід від реалізації продукції, валовий прибуток/збиток, фінансові результати від операційної діяльності та звичайної діяльності до оподаткування, фінансові результати від звичайної діяльності, чистий

прибуток/збиток. Проаналізувати їх динаміку. Розрахунки оформити у вигляді аналітичної таблиці. Зробити висновки.

Розв'язання завдання

1. Обчислюємо показники Звіту про фінансові результати, їх динаміку. Результати оформлюємо у вигляді таблиці нижче, тис. грн:

Показники	2018 р.	2019 р.	Відхилення	
			абсолют.	відносне, %
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2427,2	2162,4	–264,8	89,09
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	1927,6	1788,5	–139,1	92,78
Валовий: прибуток/збиток	499,6	373,9	–125,7	74,84
Інші операційні доходи	547	461,4	–85,6	84,35
Адміністративні витрати	627,9	489,8	–138,1	78,01
Витрати на збут	104	45	–59	43,27
Інші операційні витрати	205,7	157,4	–48,3	76,52
Фінансові результати від операційної діяльності: прибуток/збиток	109	143,1	34,1	131,28
Інші доходи	8,4	13,8	5,4	164,29
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток/збиток	117,4	156,9	39,5	133,65
Витрати (дохід) з податку на прибуток	20,7	24,72	4,02	119,42
Чистий фінансовий результат: прибуток/збиток	96,7	132,18	35,48	136,69

Висновки. Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) збільшився на 300 тис. грн, або на 11,46 %. На 49,9 тис. грн зріс податок на додану вартість товарів. Зменшилися інші відрахування з доходів на 15,22 тис. грн. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) підвищився на 264,8 тис. грн, або на 12,25 %. Збільшилася собівартість продукції, послуг на 139,1 тис. грн., або на 7,78 %. Темп росту собівартості нижчий за темп росту чистого доходу від реалізації. Валовий прибуток збільшився на 125,7 тис. грн, або на 33,62 %. Фінансові результати від операційної діяльності: прибуток зменшився на 34,1 тис. грн, або на 34 %. Чистий прибуток знизився на 12,98 тис. грн, або на 17,5 %.

Завдання для поточного контролю засвоєння знань

Задача 10.1

У таблиці наведено Звіт про фінансові результати ТОВ «Айстра» за 2018–2019 рр., тис. грн:

Показники	2018 р.	2019 р.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	?	?
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2639,7	3189
Валовий: прибуток/збиток	?	?
Інші операційні доходи	2,5	13,4
Адміністративні витрати	120,8	62,2
Витрати на збут	193,9	400,1
Інші операційні витрати	1,1	7,8
Фінансові результати від операційної діяльності: прибуток/збиток	?	?
Інші доходи	–	20,7
Фінансові витрати	–	14,5
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток/збиток	?	?
Витрати (дохід) з податку на прибуток	4,1	16,7
Чистий фінансовий результат: прибуток/збиток	?	?

Розрахувати: чистий дохід від реалізації продукції, валовий прибуток/збиток, фінансові результати від операційної діяльності та звичайної діяльності до оподаткування, фінансові результати від звичайної діяльності, чистий прибуток/збиток. Проаналізувати їх динаміку. Розрахунки оформити у вигляді аналітичної таблиці. Зробити висновки.

Задача 10.2

У таблиці розміщено показники Звіту про фінансові результати ТОВ «Ріал» на кінець років, тис. грн:

Показники	2018 р.	2019 р.
1. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	3772	3832,7
2. Собівартість реалізованої продукції, послуг	3189	3209,1
3. Адміністративні видатки	45	52
4. Видатки на збут	20	18,9
5. Інші операційні видатки	23	26,5
6. Фінансові доходи	6	2,5
7. Фінансові витрати	25	30
8. Витрати з податку на прибуток	18	22,5

1. Розрахувати чистий прибуток/збиток. Проаналізувати динаміку статей Звіту про фінансові результати. Розрахунки оформити у вигляді аналітичної таблиці.

2. Провести аналіз факторів, які впливають на чистий прибуток підприємства. Зробити висновки.

Рекомендована література: основна [1–5]; допоміжна [16–18, 20–22].

ТЕМА 11

АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Мета заняття: засвоєння методів аналізу зовнішньоекономічних операцій

Контрольні запитання до лекційного матеріалу

1. Сформулюйте завдання аналізу зовнішньоекономічних операцій підприємства.
2. Як здійснюється аналіз динаміки і структури експортних та імпорتنих операцій?
3. Як оцінюється ефективність зовнішньоекономічних операцій?

Типове практичне завдання 11.1

У таблиці нижче наведено дані для аналізу накладних витрат підприємства «Фрегат» щодо зберігання товару «А» за 2018–2019 рр.:

Показники	2018 р.	2019 р.
Кількість товарів «А», од.	4	5
Вага одиниці товару «А», т	20000	14000
Середній термін зберігання, днів	12	20

1. Визначити суму витрат на зберігання товару. Розрахувати динаміку показників. Результати оформити у вигляді аналітичної таблиці.
2. Розрахувати вплив чинників на суму витрат на зберігання товару «А». Зробити висновки.

Розв'язання завдання

1. Обчислюємо суму витрат на зберігання товару «А», оцінимо динаміку показників та заповнюємо аналітичну таблицю:

Показники	Позн.	2018 р.	2019 р.	Абсолютне відхилення	Темп росту, %
Кількість товарів «А», од.	к	4	5	+1	125
Маса одиниці товару «А», т	м	20000	14000	–600	70
Середній термін зберігання, днів	т	12	20	8	166
Витрати на зберігання товарів	ВЗ	960000	1400000	440000	145

2. Для проведення аналізу впливу факторів на суму накладних витрат щодо товару «А» скористаємося наступною моделлю:

$$BЗ = m \times t \times k .$$

Розрахунок проведемо методом абсолютних різниць:

♦ вплив кількості (ваги):

$$\Delta BЗ(m) = \Delta m \times t_0 \times k_0;$$
$$\Delta BЗ(m) = (-6000) \times 12 \times 4 = -288\,000 \text{ грн};$$

♦ вплив терміну зберігання:

$$\Delta B3(T) = m_1 \times \Delta T \times k_0;$$

$$\Delta B3(T) = 14000 \times 8 \times 4 = 448\,000 \text{ грн};$$

♦ вплив ставки за зберігання товарів:

$$\Delta B3(k) = m_1 \times T_1 \times \Delta k;$$

$$\Delta B3(k) = 14000 \times 20 \times 1 = 280\,000 \text{ грн.}$$

Підсумковий приріст витрат на зберігання становив:

$$\Delta B3 = \Delta B3(m) + \Delta B3(T) + \Delta B3(k);$$

$$\Delta B3 = -28000 + 448\,000 + 280\,000 = 440\,000 \text{ грн.}$$

Висновок. Підсумковий приріст витрат на зберігання становив 440 000 грн. Збільшення кількості товарів, що зберігаються, привели до зменшення витрат зі зберігання на 288 000 грн. Збільшення терміну зберігання товару зумовило зростання витрат на зберігання на 448 000 грн. Підвищення ставки за зберігання привело до збільшення накладних витрат на 280 000 грн.

Завдання для поточного контролю засвоєння знань

Задача 11.1

В таблиця нижче наведено дані про експорт підприємством «Фрегат» товарів за звітний і попередній періоди:

Товари	2018 р. (попередній період, план)		2019 р. (звітний період, факт)	
	Кількість, тис. шт.	Ціна од., тис. грн	Кількість, тис. шт.	Ціна од., тис. грн
А	2	200	3	195
Б	2	100	1,5	102
В	3	120	2,5	125

Визначити тенденцію розвитку експорту даної групи товарів (для підсумку) за вартістю і структурою.

Задача 11.2

Нижче подано дані для аналізу накладних витрат щодо товару «А» підприємства «Фрегат» за 2018–2019 рр.:

Товари	Показники	2018 р.	2019 р.
А	Кількість товарів «А»	14	17
	Маса одиниці товару «А», т	18000	12100
	Середній термін зберігання, дн.	15	18
Б	Кількість товарів «Б»	9	11
	Маса одиниці товару «Б», т	11000	9000
	Середній термін зберігання, дн.	15	18

1. Визначити суму витрат на зберігання товару «А». Розрахувати динаміку показників. Результати оформити у вигляді аналітичної таблиці.

2. Розрахувати вплив чинників на суму витрат на зберігання товару (загалом).

Рекомендована література: основна [1–5]; допоміжна [16–18, 20–22].

ТЕМА 12

АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Мета заняття: засвоєння методів аналізу інвестиційної діяльності

Контрольні запитання до лекційного матеріалу

1. Дайте визначення інвестицій та їх класифікацію.
2. Сформулюйте завдання аналізу інвестиційної діяльності підприємства.
3. Що є джерелами інформації для аналізу інвестиційної діяльності?

Задача 12.3

Є дані щодо інвестиційних проєктів А та Б фірми «Акварель», поданих у таблиці:

Варіант	Сума інвестицій, тис. грн	Ставка рентабельності, %	Термін дії, рік	Залишкова вартість обладнання після закінчення проєкту, тис. грн	Грошові потоки за роками, тис. грн				
					1	2	3	4	5
А	220	12	5	5	65	75	80	55	45
Б	150	12	5	10	30	40	50	80	100

1. Обґрунтуйте вибір одного з двох інвестиційних проєктів на основі критерію чистої приведеної вартості.

2. Обґрунтуйте вибір одного з двох інвестиційних проєктів на основі критерію індексу доходності.

Задача 12.4

Фірма розглядає інвестиційний проєкт з такими даними:

капітальні вкладення в перший рік 600 тис. грн; вартість капіталу 10 %; грошові кошти від проєкту розподілені за роками в такий спосіб:

Рік	1	2	3	4
Сума, тис. грн	0	180	250	310

Обґрунтувати вибір інвестиційного проєкту на основі критерію внутрішньої норми рентабельності.

Рекомендована література: основна [1–5]; допоміжна [16–18, 20–22].

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Яцків М. І. Теорія економічного аналізу: підручник / М. І. Яцків. – Львів: Світ, 1993. - 216 с.
2. Пономаренко О.І. Сучасний економічний аналіз : у 2-х ч.: навч. посібник. Ч. 2. Макроекономіка / О. І. Пономаренко, М. О. Перестюк, В. М. Бурим. – Київ: Вища шк., 2004. - 207 с.
3. Македон В. В. Бізнес-планування: навч. посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2009.
4. Економічні дослідження (методологія, інструментарій, організація, апробація: навч. посібник / В. М. Геець [та ін.] ; за ред. А. А. Мазаракі. – Київ: КНТЕУ, 2011.
5. Панков В. А. Контролінг і бюджетування фінансово-господарської діяльності підприємства: навч. посібник / В. А. Панков, С. Я. Єлецьких, Н. М. Михайличенко – Київ: Центр навчальної літератури, 2007.
6. Приймак В. І. Математичні методи економічного аналізу: навч. посібник / В. І. Приймак. – Київ: Центр навчальної літератури, 2009.
7. Мехович С. А. Економічний аналіз: підручник / С. А. Мехович, В. М. Тимофеев, І. М. Погорєлов та ін. – Харків: Віровець А. П.: Апостроф, 2009.
8. Шевчук В. О. Аналіз господарської діяльності: навч. посібник / В. О. Шевчук, О. В. Коновалова, В. П. Пантелеєв. – Київ: Інформ.-аналіт. агенство, 2011.
9. Телишевська Л. І. Інвестиційний аналіз: навч. посібник / Л. І. Телишевська, В. І. Успенко. – Харківський держ. техн. ун-т будівництва та архітектури. Харків: Бурун Книга, 2011.
10. Афанасьєв М.В. Економічна діагностика: навч.-метод. посібник / М. В. Афанасьєв, Г. В. Білоконенко. – Харківський нац.економічний ун-т. Харків: ІНЖЕК, 2007. – 296 с.

Допоміжна

11. Обоснование организационно-экономических решений в дипломных работах / учебно-метод. пособ. / Мехович С. А., Смоловик Р. Ф., Ершова Н. Ю., Погорєлов І. М., Фадєєв А. В. – Харків: НТУ «ХПІ», 2011.
12. Єршова Н. Ю. Методичні вказівки для проведення практичних занять з дисципліни «Економічний аналіз» для студентів усіх форм навчання спеціальності «Облік і оподаткування» / Н. Ю. Єршова – Харків: 2020, 90 с.
13. Єршова Н. Ю. Методичні вказівки до виконання контрольної роботи з дисципліни «Економічний аналіз» для студентів усіх форм навчання спеціальності «Облік і оподаткування» / Н. Ю. Єршова – Харків: 2020, 20 с.
14. Доля В. Т. Модели и методы анализа производительности ресурсов предприятия: учеб.-метод. пособ. / В. Т. Доля – Харьков: ХГАГХ, 1997. – 104 с.
15. Приймак В. І. Математичні методи економічного аналізу: навч. посібник / В. І. Приймак – Львівський нац. ун-т. – Київ: Центр навчальної літ-ри, 2009. – 296 с.
16. Болюх М. А. Збірник задач з курсу «Економічний аналіз»: навч. посібник / М. А. Болюх, М. І. Горбаток – Київський нац. екон. ун-т. – Київ: КНЕУ, 2002. – 232 с.

Інформаційні ресурси в інтернеті

17. Електронні каталоги інформаційних ресурсів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.analitik.ru>.
18. Інформаційно-пошукова система [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://inpos.com.ua>.
19. Пошукові служби Інтернет [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kinder.mksat.net/pages/libfndix/inetfind.htm>.
20. Сторінка Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
21. Міністерство економіки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://www.me.gov.ua>
22. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://www.minfm.gov.ua>

ЗМІСТ

Вступ.....	3
I. Загальні організаційно-методичні рекомендації до вивчення дисципліни.....	4
II. Перелік тем та зміст практичних завдань.....	5
Тема 1. Організація економічного аналізу на підприємстві.....	5
Тема 2. Інформаційна база економічного аналізу.....	7
Тема 3. Класифікація методів та прийомів економічного аналізу.....	8
Тема 4. Способи визначення впливу факторів на результативний показник в мультиплікативних моделях.....	10
Тема 5. Способи визначення впливу факторів на результативний показник для адитивних, кратних та комбінованих моделей.....	13
Тема 6. Аналіз доходів підприємства.....	14
Тема 7. Аналіз витрат підприємства.....	17
Тема 8. Аналіз активів підприємства.....	18
Тема 9. Аналіз капіталу підприємства.....	20
Тема 10. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства.....	23
Тема 11. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності.	26
Тема 12. Аналіз інвестиційної діяльності підприємства.....	28
Рекомендована література	29

Навчальне видання

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
для проведення практичних занять
з дисципліни
“Економічний аналіз”
для студентів усіх форм навчання
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
освітня програма «Облік, аудит і оподаткування»

Укладач

ЄРШОВА Наталя Юріївна

Відповідальний за випуск

Н.В. Якименко-Терещенко

Роботу до видання рекомендував

В.Я. Міщенко

Редактор

О. І. Шпільова

План 2020 р., поз. 41

Підп. до друку. 2020. Формат 60×84 1/16. Папір офсетний.

Riso-друк. Гарнітура Таймс. Ум. друк. арк. 5,1. Наклад 50 прим.

Зам. № .

Видавець

Видавничий центр НТУ «ХП»,

Свідоцтво про державну реєстрацію, ДК № 5478 від 21.08.2017 р.

61002, Харків, вул. Кирпичова, 2

Друкарня: